

Lud'a Klusáková

* 21.9.1950 † 8.4.2020

PROFESSORI LUD'A KLUSÁKOVÁ valittiin Suomalaisen Tiedeakatemian ulkomaiseksi jäseneksi kevätkokouksessa 12.4.2019. Valitettavasti Lud'a Klusáková ei sairastuttuaan päässyt henkilökohtaisesti hakemaan nimityskirjaansa syksyllä 2019. Sitäkin iloisempi hän oli saadessaan postitse Suomalaisen Tiedeakatemian lähettämät dokumentit. Nimitys sai julkisuutta, kun Kaarlen yliopiston filosofinen tiedekunta kirjoitti 16.3.2020 Klusákován valinnasta Suomalaisen Tiedeakatemian ulkomaiseksi jäseneksi.

Lud'a Klusáková oli Kaarlen yliopiston historian professori (World history). Hän edusti erinomaisella tavalla vertailevaa kansainvälistä tutkimusta. Hän oli perehtynyt monipuolisesti eurooppalaiseen aate- ja kulttuurihistoriaan ja kaupunkihistoriaan.

Klusákován tärkein teos on hänen habilitaatioteoksensa *The Road to Constantinople. The Sixteenth-Century Ottoman Towns through Christian Eyes* (2003). Siinä hän analysoi, miten kristityt matkajat näkivät islamilaiset kaupungit. Lähteenä hän käytti kirjallista ja kuvallista materiaalia (drawings and sketches on buildings). Hän toimitti useita teoksia, kuten *"We" and "the Others": European Societies in Search of*

Identity, Studies in Comparative History (2004) ja *Criteria and Indicators of Backwardness. Essays on Uneven Development in European History* (1996) yhdessä Miroslav Hrochin kanssa. Näissä julkaisuissa Klusáková analysoi nationalismin, modernismin ja identiteetin yhteyksiä. Erityishuomiota hän kohdisti Keski-Euroopan pieniin kaupunkeihin, kuten seuraavat julkaisut osoittavat: *Small Towns in Europe in the 20th and 21st century: Heritage and Development Strategies* (2018) ja artikkeli "The Spread of Cultural Innovations. Towns in East Central Europe" (2003).

Uusimmissa tutkimushankkeissa Lud'a Klusákováa kiinnostivat käsitteet periferisyys, kestävyys ja innovatiivisuus pikkukaupungeissa.

Lud'a Klusáková on johtanut useita EU:n rahoittamia projekteja, joissa työskenteli tutkijoita ei vain Tšekin tasavallan yliopistoista, mutta myös kaikkialta Euroopasta. Loistavan kielitaitonsa ansiosta hän pystyi verkottumaan eri maiden tutkijoiden kanssa. Hän oli opiskellut Ranskassa ja Yhdysvalloissa ja hänellä oli tutkijaverkostoja ja bilateraalista yhteistyötä seuraavien yliopistojen kanssa: Newcastle ja Northumbria Iso-Britanniassa, Graz, Wien ja Linz Itävallassa, Chemnitz Saksas-

sa, Amsterdam Hollannissa, Gent ja Antwerpen Belgiassa, Montpellier, Toulouse, Tours, Amiens, Paris I ja Paris IV Ranskassa, Madridin ja Compostelan yliopistot Espanjassa, Pisa, Bologna and Firenze Italiassa ja Sofia Bulgariassa. Hän oli mukana Clio.net-verkostossa ja johti CLIOHRES.net-projektin Frontiers and Identities -työryhmää.

Huomattavimpia Lud'a Klusáková'n kansainvälisistä luottamustehtävistä oli jäsenyys European Association for Urban History (EAUH) hallituksessa ja järjestön puheenjohtajuus vuosina 2010–2012. Puheenjohtajakaudellaan hän järjesti laajaa suosiota saavuttaneen EAUH:n kongressin Prahassa 2012.

Lud'a Klusáková on erinomainen esi-merkki Suomen ja Tšekin tasavallan tutkijoiden välisestä yhteistyöstä pitkällä aikajaksolla. Hän oli useiden suomalaisten tutkijoiden tunteman nationalismin tutkijan Miroslav Hrochin oppilas ja seuraaja. Hroch valittiin Suomalaisen Tiedeakatemi- an jäseneksi vuonna 1996. Klusáková lähetti väitöskirjatutkijoita Suomeen ja otti projekteihinsa suomalaisia tutkijoita. Klusáková'n ansiosta Tampereen ja Prahan yliopistojen välillä on ollut toimiva oppilas- ja opettajavaihto pitkään. Tampereen yliopistossa on tehty opinnäytetöitä Tšekin historiasta. Pisimmälle suomalaisista on päässyt Riikka Palonkorpi (Nisonen-Trnka), joka väitteli Tampereen yliopistossa aiheesta *Science with a Human Face: the Activity of the Czechoslovak Scientists František Šorm and Otto Wichterle*

during the Cold War (2012). Kirja julkaistiin myös tšekin kielellä: *Věda s lidskou tváří činnost československých vědců Františka Šorma a Otty Wichterleho během studené války* (2017).

Lud'a Klusáková menehtyi haimasyöpään 8.4.2020. Hänellä oli johdettavanaan kolme laajaa EU:n rahoittamaa projektia (Kreas, Reach ja TEMA). Näistä osa jatkaa edelleen. Kreas-projektissa keskiössä on innovatiivisuus. Reach-projektissa tutkitaan kulttuuriperintöä, osallistumista ja kestävyyttä. Mukana on myös suomalaisia tutkijoita, kuten Tanja Vahtikari (Tampereen yliopisto), sekä Suomen ja Tšekin nationalismista Kaarlen yliopistossa väitellyt post doc tutkija Thomas Mašar. Kolmas Lud'a Klusáková'n ideoima ja johtama projekti on TEMA Erasmus Mundus, kansainvälinen maisteriohjelma, joka on kerännyt opiskelijoita useista yliopistoista ympäri Eurooppaa. Hänellä oli myös kansainvälinen tohtorien koulutusohjelma University of Technology Eindhovenin ja bulgarialaisen University of Plovdivin välillä.

Kaarlen yliopisto ja kansainvälinen tutkijajoukko menetti Lud'a Klusákovássa erinomaisen kansainvälisen tutkijan, organisaattorin ja opettajan. Hänen laajoista kontaktiverkostoistaan, laadukkaasta tutkimuksesta ja opiskelijoiden tukemisesta kertovat hänen ystäviensä ja kollegoidensa 31 muistokirjoitusta. Lud'a Klusáková haudattiin perhehauta- an Kroměřížin hautausmaalle, isoisänsä Tšekkoslovakian presidentin Ludvik Svobodan viereen.

Marjatta Hietala

Kuva: Karolina Sobel